

Lumparlands skolas

Arbetsplan
2018-2019

Innehållsförteckning

Verksamhetens mål och medel.....	4
Undervisningsarrangemang och undervisningssyn.....	4
Kunskapssyn.....	6
Jämställdhet.....	6
Skolans timresurs	7
Särskilda uppgifter	8
Klassammansättning och gruppindelning	9
Icke schemalagda aktiviteter	9
Datoranvändningen i skolan.....	10
Elevhandledning.....	10
Special- och stödundervisningen.....	11
Delplaner	12
Trygg i skolan.....	12
Sociala färdigheter.....	13
Ordning och reda.....	15
Läxpolicy.....	16
Plan för krishantering av mobbning	17
Krisplan vid dödsfall eller allvarliga olycksfall	18
Drogpolicy.....	19
Grön Flagg.....	20
Skolans samarbete med hemmen	22
Skolförvaltning.....	23
Planering av skolverksamheten.....	23
Utvärdering av skolverksamheten.....	24
Skolmat.....	25
Skolskjutsar	25
Skolfastigheten	25
Skolgården.....	25
Undervisningens former och innehåll	26
Svenska.....	26
Matematik.....	29
Omgivningskunskap 1-2	34
Biologi.....	35
Geografi.....	36
Fysik och Kemi	37
Religion	38
Historia och Samhällskunskap	39
Musik.....	40
Bildkonst	41
Teknisk slöjd	42
Textilslöjd.....	43
Gymnastik och idrott.....	45
Engelska	47
Finska 5-6.....	50
Tyska 5-6.....	51
Dataundervisning	52

Verksamhetens mål och medel

Etiska grundvärderingar och fostrande verksamhet

Lumparlans skola arbetar med de värden och normer som vårt samhällsliv och skolverksamhet vilar på, dvs. principerna om personligt ansvar, samverkan och likaberättigande, sanning och rätt, tolerans, jämställdhet, samt hänsyn till miljön.

Undervisningsarrangemang och undervisningssyn

I Lumparlands skola arbetar vi med åldersintegrerade klasser, 1-2, 3-4 och 5-6.

Fördelarna med vårt arbetssätt:

- Ger möjlighet till årskurslös undervisning i svenska. Eleverna arbetar i egen takt enligt mognad och personliga förutsättningar oberoende av ålder och årskurs.
- Ger möjlighet till åldersblandad temaundervisning i läs- och färdighetsämnen. Elever i olika åldrar arbetar samtidigt med samma tema. Uppgifterna varierar och anpassas till den enskilde elevens förmåga. Lärostoffet är indelat i två års växelkurser i läsåmnena geografi, fysik/kemi och samhällskunskap (samhällslära och historia) hembygds-kunskap, naturkunskap (biologi och miljölära) och religionskunskap.
- Ger eleverna möjlighet att träna samarbete och konfliktlösning i blandade grupper där de får prova på olika roller (ibland hjälpa, ibland bli hjälpta).
- Ökar förståelsen för olikheter mellan människor.
- Underlättar och stimulerar det självständiga elevarbetet.

Vi stöder barn med särskilda behov genom att:

- Lärarna använder elevaktiva och kreativa arbetssätt
- Elever som har svårigheter att arbeta självständigt ges särskilt stöd
- Lärarna använder undervisningsformer som beaktar varje enskild elevs förutsättningar i så hög grad som möjligt. Alla har olika vägar till lärande.

Undervisningssyn

För att tydliggöra hur vi arbetar för att nå de färdighets- och kunskapsmål har vi delat in undervisningen i tre kategorier:

Ämnesbundna färdigheter

Övning av ämnesbundna färdigheter

- Tala, läsa, skriva och räkna
- Främmande språk, slöjd, gymnastik, bildkonst och musik etc.

Här avses den grundläggande träningen av basfärdigheter, t.ex. läsning, skrivning, grammatik och multiplikationstabeller. Tyngdpunkten ligger på basfärdigheterna tala, läsa, skriva och räkna. Undervisningen inom detta område utgår till stor del från färdigt undervisningsmaterial (arbetsböcker och annat övningsmaterial). Skolans strävan är att så långt som möjligt träna färdigheter i ett sammanhang.

Sociala färdigheter

Övning av sociala och organisatoriska färdigheter

- Planera och sätta mål som utvärderas
- Samarbete
- Självkänedom; självkänsla och självförtroende
- Konfliktlösning, empati

Under denna kategori hittar vi den del av undervisningen som syftar till att träna de färdigheter som tas upp i grundskolelag, läroplan och arbetsplan men som inte alltid syns i schemat. Exempel på sociala färdigheter och "ordning och reda" färdigheter är arbetsplanering, utvärdering, samarbete, självkänedom och konfliktlösning. Undervisningen inom dessa områden sker till stor del utan traditionella läromedel. En strävan är att bli mer målmedveten och systematisk också i denna del av skolarbetet.

Temaarbeten

Tillämpning av färdigheter

- Skapa verklighetsbild
- Sammanhang och helheter
- Fakta som bör läras in i ett sammanhang

I temaarbetet arbetar vi med olika typer av kunskaper och färdigheter i ett större sammanhang. Vi tillämpar våra basfärdigheter på sammansatta arbetsuppgifter, vi utvecklar förmågan att se sammanhang och helheter, vi bygger upp vår verklighetsbild och vi lär oss nya fakta i ett sammanhang. Det är i detta arbete som kunskaper fördjupas och mognar. Naturkunskap och samhällskunskapsundervisningen bedrivs till största delen som temaarbete. Andra ämnen som till stor del integreras i temaarbetet är svenska och bildkonst. Under kortare eller längre temaperioder integreras även övriga ämnen, t.ex. slöjd, främmande språk, matematik och musik.

Kunskapssyn

Lumparlands skola strävar efter att varje elev skall få en god grund för fortsatta studier. Vi tränar färdigheter och lär in ny kunskap i ett sammanhang som syftar till ett livslångt lärande.

- Grunden för allt lärande är: tala, läsa, skriva och räkna.
- Kunskap och känsla för sin egen historia och i sitt eget samhälle är en nödvändig grund för ökad självkänsla och för att förstå andra samhällen, kulturer och människor.
- En god allmänbildning utgör grunden för att fungera i vår sociala och kulturella gemenskap.
- Kunskap och förståelse för samspelet mellan människa, samhälle och natur är viktigt.
- I en allt mer kaotisk värld där informationsflödet ökar lavinartat är förmågan att se samband, strukturer och helheter av stort värde. I ett sådant samhälle är det också viktigt att aktivt kunna söka, kritiskt granska och bearbeta fakta ur olika källor.
- Kunskap behöver fördjupas och mogna, d.v.s. vi skall sträva till att komma från fakta till färdighet, vidare till förtrogenhet och slutligen förståelse.

Jämställdhet

Huvudmål

- I vår skola bemöts alla oavsett kön, på ett jämbördigt sätt.
- Alla ska oberoende av kön få utvecklas optimalt.
- Vår skola är lika motiverande, anpassad och intressant för både flickor och pojkar.

För att nå målen krävs:

- Ledning skolvis och i distriktet
- Distriktsmötet/ledningsgruppen stöder och samordnar
- Ledningen gör kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar
- Personalen utbildas
- Lärare måste vara uppmärksamma på sitt eget bemötande mot flickor respektive pojkar.

Skolans timresurs

Totala timresursen	88.83 vt
Allmän undervisning	74 vt
Specialundervisning	7 vt
It handledning	3 vt
Stödundervisning	1 vt
Skolbibliotek	0,5 vt
Övrigt (klassföreståndare, språkklubb)	4,33 vt

IG = Ingegerd Gustafsson
IL = Iréne Liljegren
AH = Anne Hämäläinen
JL = Jana Lindholm
RW = Roger Widing
KN = Karin Nordberg (tyska)

Timresursen fördelas enligt följande:

Undervisning	JL	12 vt
	IL	23 vt
	AH	19 vt
	IG	13 vt
	RW	8 vt
	KN	2 vt
Specialundervisning, JL		7 vt
Skötsel av bibliotek IL		0,5 vt
Ansvar för datautrustning IG		3 vt
Elevklubb, stödundervisning		1,33 vt

Ingegerd Gustafsson handhar föreståndaruppgiften med en undervisningsskyldighet på 16 vt.

Med den lärarresurs och timresurs vi har möjliggör undervisning i 3 undervisningsgrupper. Eleverna är indelade i klasserna 1-2, 3-4, 5-6. I skolan finns tre klassassistenter. Assistenten i åk 1-2 arbetar under läsåret 2017-2018 22 vt. Assistenten i åk 1-2 samt 3-4 arbetar 25 vt, och assistenten i 3-4 arbetar 24 vt.

Språkklubsverksamheten omfattar 8-10 lektioner (4-5 lektioner för vardera tyska och finska) och pågår under vårterminen i åk 4. Syftet är att eleverna skall få bekanta sig med de olika språken inför sitt första val av frivilliga språk. Läsåret 2018-2018 kan eleverna välja mellan två frivilliga språk – finska och tyska – från och med åk 5. För Lumparlands skola beräknas 2 veckotimmar för finskagruppen och 2 veckotimmar för tyskagruppen.

Elevernas timfördelning i de olika årskurserna finns som bilaga.

Särskilda uppgifter

Skötsel av bibliotek utförs av Iréne Liljegren. I uppgiften ingår att sköta och anskaffa klassrummens referenslitteratur och lärarrummets litteratur, samt att planera samarbetet med kommunbiblioteket.

Skötsel och ansvar för datautrustning och skolans hemsida handhas av Ingegerd Gustafsson. I uppgiften ingår att ansvara för datautrustningen och handleda lärare, personal och elever i skolan vid datorarbete, samt att uppdatera och utveckla skolans hemsida.

Grön Flagg ansvarig är Anne Hämäläinen tillsammans med ett Grön Flaggråd där elevrepresentanter sitter.

Rastvaktsschema finns i skolan där samtliga lärares och assistenters rastövervaknings-skyldighet framgår.

Klassammansättning och gruppindelning

Klasserna är indelade i åk 1-2, 3-4, 5-6.

De små grupperna gör att undervisningen blir endamålsenlig och läraren har tid för varje elev. Vid behov kan klasserna delas i mindre grupper, periodvis eller för hela läsåret. I vissa praktiska ämnen, så som musik, gymnastik och slöjd, slås klasser ihop.

Icke schemalagda aktiviteter

Skolans strävan är att så långt som möjligt integrera dessa aktiviteter i teamarbeten.

Utbyte utanför skolan t ex

Kontakt med en finskspråkig skola kan hållas för språkundervisningen i finska.

Temaundervisning från utomstående kan ordnas t ex

Besök från polis och räddningsväsendet

Trafikundervisning

SANT (sniffning, alkohol, narkotika, tobak)

Utrymningsövning (hösten)

Första hjälp/plåsterkurs (ordnas ungefär med 2 års mellanrum, nästa gång 19-20)

Besök i anknytning till undervisningen

Speciella dagar som kan uppmärksammas

Helger och högtider

Världsboksdagen

Miljöveckan

Kura gryning, nordiska biblioteksveckan

Grön Flagg-dagen

Festligheter i skolan t ex

Luciafirande

Julfest

Skolavslutningsprogram

Konst- och hantverksutställningar

Läsprojekt

Kulturaktiviteter i skolan eller på annan plats kan ordnas t ex

Besök vid museer och utställningar

Besök vid stadsbiblioteket

Kyrkobesök vid vissa högtider och terminsavslutningar

Teater-, bio- och konsertbesök i mån av utbud och ekonomi

Författarbesök

Friluft- och idrottsdagar kan ordnas t ex

Dagliga promenader (en rast) för att ge eleverna grund för hälsosamt levnadssätt

Bär- och svampplockning halv dag i september

Halv vintersportdag i januari – mars i mån av snö

Naturstig

Cykelutflykter åk 3-6

Åländska prova-på dagen i bl.a. friidrott, stafettlöpning, fotboll, innebandy och simning om intresse finns bland elever och arrangörer
Skridskoåkning i Islandia
Skidåkning om det finns möjlighet
Simning i Mariebad (3 gånger per termin för samtliga klasser)
Simning i Kapellviken efter godkända vattenprov av ÅMHHM

Andra resor och studiebesök kan göras t ex

För åk 1-2 och 3-4: Exkursion inom Åland.

För åk 5-6: Lägerskola (1 ggr för varje elev, d.v.s. vartannat år) eller exkursion till åländsk kommun. Lägerskolan kan ordnas nästa gång läsåret 2018-2019.

Studiebesök med anknytning till undervisningen.

Temaområden

Lärarna deltar i kick-off tillsammans med distriktets övriga lärare den 14.8.2018. Dagen kommer att ha temat lågaffektivt bemötande.

Datoranvändningen i skolan

Datorn är ett arbetsredskap och pedagogiskt hjälpmedel i undervisningen.

Användningen av lärplattformen Fronter utvecklas bland lärare och elever.

Det finns en interaktiv tavla i varje klassrum.

Elevhandledning

Elevhandledning ges individuellt åt varje elev i klassundervisningen. Eleverna bör stimuleras till att utveckla sin studieteknik. Eleverna har möjlighet till enskilda samtal med läraren och deltar även i utvecklingssamtal med elev - förälder - lärare.

Special- och stödundervisningen

Specialundervisningens timresurs är 7 veckotimmar.

Läsåret 2018-2019 fortsätter vi arbeta enligt den nya läroplanen för stöd till elevens lärande.

Det innebär att vi graderar stödåtgärderna i tre olika kategorier:

1. Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet riktar sig till alla elever som *tillfälligt* behöver stöd för sitt lärande och sin skolgång. Detta stöd ska vara ingå som en del av skolans dagliga undervisning och genomförs bl.a. så att undervisningen differentieras och individualiseras. Skolan kan utöver det erbjuda stödundervisning och specialundervisning på deltid.

2. Specialpedagogiskt stöd

Det specialpedagogiska stödet ordnas då det allmänpedagogiska stödet konstaterats vara otillräckligt, då elevens behov av stöd inte längre kan anses vara tillfällig, utan då situationen kräver flera, samtidiga stödåtgärder.

3. Mångprofessionellt stöd

I det mångprofessionella stödet kan en eller flera enskilda lärokurser anpassas individuellt så att de motsvarar elevens förutsättningar och specifika behov för lärande och skolgång. Det mångprofessionella stödet kan antingen ges i elevens egentliga undervisningsgrupp eller, helt eller delvis, i en särskild inrättad undervisningsgrupp. Oavsett vilken stödform en elev ges ska undervisningsformerna vara flexibla, omväxlande och alltid utgå från elevens aktuella behov. Ovanstående stödformer har framtagits i syfte att elever som är i behov av särskilt stöd i så hög grad som möjligt ska erbjudas undervisning som motsvarar elevens inlärningskapacitet.

I skolan används den dyslexiplan som utarbetats av Södra Ålands Högstadiedistrikt.

Skolpsykologen diagnostiserar samtliga elever enligt Södra Ålands Högstadiedistrikt diagnosprogram. Specialläraren (läraren) kartlägger alla elever regelbundet.

Stödundervisning

För stödundervisning har reserverats 1 veckotimme. Stödundervisning ges av någon av skolans lärare vid behov. Detta görs i samråd med elev och vårdnadshavare. Stödundervisningen ges kortare eller längre perioder, en eller fler gånger i veckan.

Delplaner

Trygg i skolan

Lumparlands skola arbetar med att eleverna ska känna trygghet i skolan. De senaste åren har skolan också diskuterat detta tema med daghemmet Videungen. Syftet med arbetet är att skapa:

- en gemensam värdegrund för arbetet med barn från 3-12 år, där föräldrar, skolans personal och elever känner sig delaktiga
- ett metodiskt och målmedvetet arbete för att bygga upp barnens självkänsla och gruppsamhörighet

Rutiner

Genom gemensamma rutiner skapas en kontinuitet och trygghet i arbetet med god stämning. Ritualerna skall till stora delar vara samma under hela dagis och lågstadietiden, oberoende av lärare och annat som förändras med tiden.

Gemensamma former för att hälsa, tacka, artighetsfraser och -gester, bordsskick, lektionsstart och avslut, applådera och berömma.

Individarbete

Barnet skall utveckla självkänsla, självförtroende och förmågan till självreflektion. Barnet skall bilda sig egna uppfattningar i etiska och moraliska frågor.

Etiska samtal, värderingsövningar, konflikthantering, övningar som stärker självkänslan och kompisamtal.

Gemenskapsarbete

Barnen skall genom metodiskt valda arbetsformer och övningar träna upp förmågan att skapa en positiv stämning i en grupp, såväl inom skolarbetet som i rastaktiviteter.

Berätta, uppträda inför grupp, diskussioner och värderingsövningar i grupp för att träna förmågan att tala/uppträda, lyssna, visa intresse, nyfikenhet och uppskattning/stöd.

Former för arbetet med att skapa god stämning i skolan kan vara:

- Konflikthantering
- Lärare och elever arbetar gemensamt för att hitta den mest lämpliga metoden att lösa problem och konflikter.
- Fadderelever. De elever som börjar årskurs 1 detta läsår kommer att få faddrar från åk 5-6. Planerad fadderverksamhet är bland annat läsning.
- Klassamlingar. De regelbundna samlingarna i klass bibehålls och utvecklas i syfte att förstärka klassgemenskapen och lugnet och tryggheten i skolan.
- Storsamlingar inför högtider samt olika teman. Även storsamlingar i samband med högläsning.
- KiVa åk 1-6: Antimobbingsprogram för åk 1-6. KiVa-skolas klassrumsmaterial kan kompletteras med materialet Stegvis och Livskunskap i åk 1-6: Gruppsamtal och mental träning

Sociala färdigheter

Artighet och hänsyn

- Gemensamt ”god morgon och välkomna” och avslutning på dagen.
- Hälsnings- och avskedsritual med ny ledare/ny grupp.
- Tack för: maten, god match, hjälpen, lånet, etc.
- Applåd för: alla typer av föreställningar och presentationer
- Bordsskick: bjuda varandra, fråga efter, tacka, prata lågmält och om lämpliga samtalsämnen, inte leka med maten.
- Kö-kultur: inte trängas och knuffas, vänta på sin tur och hålla upp dörrar

Vardagsrutiner

- Kort samlingar på morgonen med högläsning, samtal eller dylikt
- Avslutning av dagen
- Avslappningsstunder
- Storsamlingar

För att utveckla självförtroendet och samarbetsförmåga arbetar vi med följande metoder:

För den enskilde eleven

- Syfte: Barnet skall utveckla självkänsla, självförtroende, förmåga till självreflektion.
Barnet skall bilda sig egna uppfattningar i etiska och moraliska frågor.
- Former: Självutvärdering, etiska samtal, Charlie, värderingsövningar, kompisamtal (sätta ord på sina känslor), konflikthantering, drama, berätta inför grupp, etc.

För att skapa samhörighet och att träna samarbete

- Syfte: Barnen skall genom metodiskt valda arbetsformer och övningar träna upp förmågan att skapa en positiv stämning i en grupp, såväl inom skolarbetet som i rastaktiviteter.
- Former: Berätta, uppträda inför grupp, diskussioner och värderingsövningar i grupp för att träna förmågan att tala/uppträda, lyssna, visa intresse, nyfikenhet och uppskattning/stöd.
Lekfulla gruppövningar med fysiska och mentala utmaningar för att lära sig hur man stöttar varandra i arbetet med gemensamma mål.

Målsättningen för arbetet med sociala färdigheter är att eleverna skall klara av flertalet av nedanstående punkter. Texten är formulerad så att eleven kan utvärdera sig själv (t.ex. i utvecklingssamtal tillsammans med läraren).

Artighet och hänsyn

- Jag kan hålla arbetsron i klassrummet
- Jag tillåter mig själv att lyckas och misslyckas
- Jag tillåter andra att lyckas och misslyckas
- Jag kan vänta på min tur
- Jag hälsar
- Jag tackar

- Jag säger förlåt och försöker att se hur det kan bli bra igen
- Jag säger positiva saker till andra
- Jag visar ett positivt intresse och öppenhet för andras idéer och åsikter
- Jag tror andra om gott

Språk

- Jag blir arg, men säger inte vad som helst
- Jag använder ett positivt och vårdat språk
- Jag kan prata om mina känslor
- Jag kan skriva om mina känslor

Omsorg om andra och det gemensamma

- Jag är hjälpsam
- Jag pratar positivt om andra
- Jag säger ifrån om någon pratar illa om andra
- Jag bråkar och retas inte
- Jag säger ifrån om någon bråkar eller retas med andra
- Jag tar ansvar i klassens eller gruppens uppgifter
- Jag kan ta ett ledaransvar i grupparbeten
- Jag visar att jag bryr mig om den som blir ledsen eller arg
- Jag delar med mig och behandlar alla rättvist

Allas lika värde

- Jag bemöter alla med respekt
- Jag har funderat på hur det skulle vara att leva med dolda eller synliga handikapp
- Jag har funderat på hur det skulle vara att vara helt annorlunda än andra människor där jag bor

Varsamhet med saker och ting

- Jag är försiktig med andras saker
- Jag är försiktig med mina egna saker
- Jag är försiktig med skolans böcker och material
- Jag är aktsam med möbler och inredning i skolan
- Jag är aktsam med växterna och sakerna på skolgården

Värna om natur och miljö

- Jag är varsam med djur
- Jag är varsam i naturen
- Jag är sparsam med papper och annat arbetsmaterial
- Jag äter upp maten jag tar på tallriken
- Jag sorterar papper, kartong, plast och annat i skolan

Ordning och reda

Motto: ”På rätt plats, vid rätt tid, med rätt utrustning”

Målsättningen för arbetet med ”ordning och reda” är att eleverna i åk 6 skall klara av flertalet av nedanstående punkter. Texten är formulerad så att eleven kan utvärdera sig själv (t.ex. i utvecklingssamtal tillsammans med läraren). Veckoplaneringen finns på Fronter.

Självutvärdering

- Jag kan utvärdera ett temaarbete muntligt tillsammans med läraren och klassen

Självständigt arbete

- Jag kan arbeta självständigt då läraren förklarar uppgiften för mig
- Jag kan arbeta självständigt då läraren gett instruktioner i liten grupp
- Jag kan arbeta självständigt då läraren gett instruktioner i hela klassen
- Jag har egna idéer i temarbeten
- Jag kan självständigt planera och genomföra ett temaarbete, där jag själv formulerat uppgiften

Ordning och reda

- Jag håller reda på mina egna saker
- Jag håller ordning på klassens gemensamma saker
- Jag håller reda på mina arbetsuppgifter
- Jag håller reda på mina läxor
- Jag håller tider
- Jag har aktuella böcker och papper med hem och tillbaka till skolan.
- Jag tar mitt ansvar genom att med jämna mellanrum gå in på Fronter

Ordningsregler

Ordningsreglerna diskuteras i början av läsåret, på ett sådant sätt att alla i skolan känner ett personligt ansvar att följa reglerna. All personal har rätt att ingripa då det uppstår situationer där det krävs en vuxens agerande.

De aktuella ordningsreglerna presenteras i arbetsplanens organisatoriska del och i skolans inforum på Fronter. Rummet är tillgängligt för skolans elever, föräldrar och personal.

Läxpolicy

fastslagen i distriktet 9.12.2011

En läxa skall:

- Vara en repetition av tidigare genomgången stoff och ha som syfte att befästa kunskap. I takt med elevens ålder och mognad kan även kommande stoff behandlas för att ge eleven en förförståelse inför det som skall tas upp nästföljande lektioner.
- Anpassas så att den kan utföras självständigt. Alla elever behöver alltså inte ha samma läxa.
- Fostra till eget ökat ansvar.
- Följas upp av läraren som givit läxan.
- Vid behov koordineras av klassläraren.

Gällande **prov** följer vi också distriktets riktlinjer:

- Om det är möjligt ges inga andra läxor till dagen då det är prov, men eftersom man har frivilliga språk bara vissa dagar så kan det bli en sådan läxa också.
- Max 2 prov/vecka
- Max ett språkprov/vecka
- Stoffet delas in i lagom avsnitt med hänsyn till elevernas ålder och förutsättningar. Allt som läses till provet ska vara genomgången och bearbetat.

Plan för krishantering av mobbning

Läsåret 2018-2019 kommer vi att arbeta aktivt enligt Kiva modellen.

Mobbinggruppen består av: skolföreståndare + klassföreståndarna. Gruppen sammanträder så snart de fått uppgifter om att mobbning förekommer på skolan. Det första mötet skall innehålla:

- En sammanställning av vad vi vet
- Beslut om vilka åtgärder som skall vidtas för att samla in ytterligare fakta om mobbningen (Vad har lärarna sett? Vilka elever borde höras? Finns det andra som kan ha märkt något?)
- En bedömning av om en aktuell händelse skall behandlas som ett mobbningsfall. Vid denna bedömning skall principen vara att hellre utreda lite för mycket än lite för litet. I många mobbningsfall vet lärarna minst av alla.
- En bedömning av om (och i så fall när) föräldrarna skall kontaktas.
- En bedömning av om några akuta åtgärder skall vidtas för att förhindra ytterligare lidande, (här avses åtgärder i väntan på att vi hinner samla in ytterligare fakta), t.ex. förstärkt rastövervakning, övervakning av skolskjutsvägen, ändrade placeringar i matsal eller klassrum (för hela gruppen), etc.

Denna plan för krishantering vid mobbning används då:

- Någon eller några, upprepade gånger under en längre tid (någon vecka eller mer), trakasserar, fryser ut eller utövar fysiskt eller psykiskt våld mot en person i underläge.

Då vi får signaler om mobbning arbetar vi enligt följande:

- Att vi samlar så mycket fakta som möjligt om vad som har hänt, när det har hänt och vilka som har varit inblandade
- Att den berörda läraren + ytterligare någon ur elevvårdsteamet håller enskilda samtal med mobbaren/mobbarna
- Att skolans mobbinggrupp avgör i vilket skede föräldrarna kontaktas
- Att skolpsykolog, kurator och skolhälsovårdare vid behov konsulteras

Mobbinggruppen dokumenterar under arbetets gång samt avslutar varje insats med en utvärdering av sitt arbete.

Krisplan vid dödsfall eller allvarliga olycksfall

Skolan har en säkerhetsplan.

Krisgruppens funktion och medlemmar

Krisgruppen består av föreståndare, klasslärare, hälsovårdare och skolpsykolog. Krisgruppen träffas i inledningen av varje läsår för att gå igenom rutinerna.

Målsättning:

Öka kunskapen om hur barn reagerar vid dödsfall och allvarliga olycksfall.

Verka som stöd för lärarna.

Verkställa handlingsprogrammet då ett dödsfall eller en olycka inträffat.

Ta ställning till om personer utifrån (polis, präst o. dyl.) behövs.

Åtgärder vid plötsliga döds- och olycksfall

Kontakta föreståndaren.

Föreståndaren sammankallar krisgruppen omedelbart då elev eller kollega dött. Även då elevs förälder eller syskon dött kan krisgruppen sammankallas.

Föreståndaren/krisgruppen sammankallar lärarkollegiet för diskussion.

Om lärare/kollega dött

Föreståndaren sammankallar krisgruppen som ger kollegiet förslag till åtgärder.

Vid akut dödsfall behövs först ett samtal gemensamt för hela skolan och sedan klassrumssamtal.

Stor minnessamling

Vid behov hjälper övrig sakkunnig personal till.

Om elev dött

Hela skolan samlas.

Föreståndare/klasslärare redogör för vad som har hänt och vad som skall hända de närmaste timmarna.

Vid behov hjälper övrig sakkunnig personal till.

Därefter följer klassrumssamtal.

Stor minnessamling.

Om nära anhörig till elev dött

I samråd med de anhöriga och eleven samtalar läraren i berörda klasser med eleverna.

I samtliga fall kontaktas vid behov sakkunnig person t.ex. hälsovårdare eller skolpsykolog.

Vid allvarliga olycksfall följs samma åtgärder.

I övrigt följs de riktlinjer som föreslås för krisbehandling i Atle Dyregrovs bok "*Barn i sorg*" (boken finns i skolans bibliotek).

Förklara för eleverna att man reagerar på olika sätt.

Information till föräldrar

Om dödsfall eller allvarlig olycka skett i skolan meddelas alla föräldrar per telefon så att inget barn skickas ensamt hem.

Vid övriga olycksfall tar kollegiet ställning till om alla föräldrar eller endast berörda föräldrar informeras om vad som hänt. Föräldrarna kan informeras per telefon eller skriftligt.

I lärarrummet finns material (ljus, duk, dikthäfte, CD, m.m.) att användas i krissituationer.

Drogpolicy

Från och med vårterminen 2018 arbetar vi med Tobaksfri Duo i skolan. Ansvarig för samarbetet är klasslärare i åk 5-6 tillsammans med skolföreståndaren.

”Nästan alla som börjar använda tobak gör det innan de fyller 18 år. Därför är det viktigt att stöda barns och ungas tobaksfrihet om vi vill minska tobakens skadeverkningar.

Tobaksfri duo är ett tobaksförebyggande program som startade i Västerbotten 1993. TobaksfriDuo är en metod som visat goda resultat vad gäller minskning av tobaksanvändning bland barn och unga – med bonuseffekten att många vuxna runt barnen som deltar väljer att själva sluta med tobak.

År 2016 introducerades metoden på Åland genom ett nätverkssamarbete mellan Tobakskampen, ÅHS, Projekt Vision Nolltolerans, Folkhälsan på Åland, Vårt hjärta och Ålands landskapsregering, som en del i arbetet mot målet att Åland ska bli tobaksfritt senast år 2040.

TobaksfriDuo går ut på att en ungdom skriver kontrakt med en vuxen. Tillsammans bildar de en TobaksfriDuo och förbinder sig att inte röka, snusa eller på annat sätt använda tobak fram tills utgången av årskurs 9 – och tillsammans följer upp och stöttar varandra. Även om tobak är substansen som ligger i fokus stöder metoden unga i att göra egna ställningstaganden, hålla överenskommelser och sätta gränser – frågor som är lika viktiga när det gäller andra droger.

För de unga som är med erbjuds aktiviteter som t.ex. gratis biokväll eller seglingsäventyr, och dessutom erbjuds förmåner och rabatter hos lokala företag.”

Från Tobaksfri Duos hemsida: <http://www.tobaksfri.se/lan/aland>

Grön Flagg

Skolan har ett miljöråd för Grön Flagg-arbetet. Målet med vårt Grön Flagg-arbete är att återanvända och att minska resursanvändningen (vatten, papper och annat material). Eleverna ska bli medvetna om att det vi gör har betydelse för miljön. Det vi gör påverkar både nära och långt borta samt också nu och senare.

2013 erhöll skolan Grön Flagg på Hållbar Nivå. I rådet ingår 6 elever och två från personalen med Anne Hämäläinen som ordförande. Hela personalteamet diskuterar också aktuella frågor på samplaneringsmöten.

Läsåret 2009-10 arbetade vi med temat Vatten för att erhålla Grön Flagg från Natur & Miljö r.f. 2010-2011 arbetade vi med temat hållbar konsumtion och fick behålla flaggan ytterligare två år. Höstterminen 2012 valdes ”Minskning av fall” som ett nytt tema i miljörådet. På hållbar nivå strävar vi till att hålla resursanvändningen på samma låga nivå som vi uppnått tidigare.

I skolköket serveras i mån av möjlighet ekologiska närproducerade produkter. Skolköket köper även in större förpackningar och partier. I matlagningen används en mycket liten mängd halvfabrikat. I matsalen försöker vi också minska svinet genom att slänga mindre mat och att ta till vara mat från föregående dag. Överbliven mat ges till grisar och höns i kommunen.

- Miljöbefrämjande verksamhet som tillämpas i skolan
- Samutnyttjande av skolskjutsar så långt det är möjligt
- Samplanering av busstransporter med dagis (t.ex. vid simning och skridskoåkning) och Lemlands skola
- Återvinningspapper eller miljömärkta papper används till en stor del bl.a. hushållspapper, kopieringspapper och häften
- Använder pappersrester som anteckningspapper
- Använder återvinningspapper eller miljömärkt papper då det är ändamålsenligt
- I skolan sorteras papper, kartong, glas, mjölk tetror, metall och kompost
- Undervisning om sopsortering varje läsår
- Skolträdgård med kryddväxter, vinbärsbuskar och körsbärsträd
- Krukväxter i klassrummen, eleverna och städerskan planterar om krukväxterna tillsammans
- Svamp- och bärplockning med eleverna
- Yoghurtburkar, margarinaskar m.m. återanvänds som skolmaterial och förvaringsaskar
- Så få kemikalier som möjligt i skolan
- Giftfria och vattenlösliga lim och färger används så långt det är möjligt
- Terpentin och färgrester förs till problemavfall
- Toppventilator och naturlig vädring ger hälsosam miljö
- Mindre dammsugning, istället används mikrofibermoppar
- Använda miljövänliga och oparfymerade rengöringsmedel och tvål
- Använda städredskap som befrämjar en dammfriare miljö
- Använda allergivänliga material
- Frottéhanddukar som tvättas istället för att bara använda pappershanddukar (när det är influensa-/magsjukeperioder används enbart engångs-/pappershanddukar

Allergiplan

Checklista för allergirond i skolan

I inledningen av läsåret görs en genomgång av en ”checklista för allergirond i skolan”. Genomgången görs i samråd med föräldrar till barn med astma, allergi, överkänslighet eller liknande besvär när behov finns.

Allergiinformation

I samband med allergironden informeras om hur vi kan visa hänsyn mot dem som har allergiska besvär. Informationen ges till alla som är verksamma i skolan under skoltid. Info om allergier finns inlåsta på kansliet.

Vid akuta allergireaktioner

Information som är av betydelse vid akuta allergiska besvär av allvarlig art finns i lärarrummet.

Konstaterande

På våren märks det tydligt när pollensäsongen är igång och vi märker att det är fler och fler elever som reagerar. Därför tar vi hänsyn till val av gympa-plats (t.ex. nyklippt gräs och dammig grus). Vi delar även in slöjdgrupperna med hänsyn till detta, de som är pollenallergiker har, i mån av möjlighet, inte träslöjd på våren.

Skolans samarbete med hemmen

Kontakten skola - hem

Varje elev erbjuds ett eget kontakthäfte.

På Fronter finns:

- meddelanden från skolan till hemmet
- veckoplanering samt händelsekalender
- månadsbrev eller/och information från föreståndaren

Föräldrar har möjlighet att skriva kommentarer och frågor om elevens skolarbete via e-post.

Klassmöten hålls ca 1-2 gånger per termin.

Föräldramöten hålls vid behov när aktuella frågor för hela skolan diskuteras.

Dessutom har **Hem & Skola-föreningen** möten där gemensamma frågor diskuteras. I Hem & Skolas styrelse finns en representant från skolan med. Under läsåret 2018-2019 sitter Ingegerd Gustafsson med som skolans representant.

Utvecklingssamtal mellan elev - förälder - lärare erbjuds en gång per termin eller oftare vid behov. Föräldrar och elever kan även ta initiativ till samtal.

Elevuppträdanden och/eller **utställningar** av elevarbeten görs vid lämpliga tillfällen. Utställningarna görs vanligtvis i kommunbiblioteket eller någonstans i skolan.

Föräldrarna är välkomna på besök i klassen när de önskar.

Skolförvaltning

Planering av skolverksamheten

Vid regelbundna samplaneringsmöten varje vecka, där skolans pedagogiska personal deltar, diskuteras och tas beslut om

- Den långsiktiga planeringen (arbetsplan, läroplan, budget, etc.)
- Utvärdering av verksamheten
- Planering av projekt som är gemensamma för hela skolan
- Inköp (inventarier, läromedel, materiel, etc.)
- Praktiska frågor angående skolmat, fastighetskötsel och skolskjutsar
- Planering av fortbildning och handledning
- Behandlingen av cirkulär och meddelanden
- Samarbete med daghem, andra skolor och organisationer som ordnar kultur- och fritidsverksamhet i kommunen samt mellan skola och hem.
- Planering av den grundläggande ämnesundervisningen
- Planering av temaperioder
- Samordning av personalresurser (främst timplärare, elevassistent, speciallärare)
- Samordning av läxor, prov, mm så att eleven får en jämn arbetsbelastning
- Planering och samordning av utvecklingssamtal (med elev och föräldrar)

För samordningen av elevvårdsarbetet finns en **elevvårdsgrupp**. Elevvårdsgruppen består av skolans lärare, speciallärare, skolhälsovårdare, skolpsykolog och socialsekreterare. Elevvårdsgruppen träffas vid behov och diskuterar elevernas hälsa, skolgång, kamratrelationer, mobbning, m.m. Elevvårdsgruppen arbetar såväl med förebyggande frågor som akuta problem. Skolhälsovårdaren och socialsekreteraren deltar vid elevvårdsgruppens möten vid behov, främst i diskussioner om det förebyggande arbetet och vid akuta problem eller kriser. *Skolan tar kontakt med hemmet om barnet ska diskuteras på elevvårdsmöte.*

Elevvårdsgruppen använder sig av olika hjälpmedel, diskussionsunderlag och analysunderlag under möten t.ex. KiVa, Barnkonventionsanalys och Livsviktigt.

Barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och synliggör barnets bästa. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan lokala och regionala beslutsfattare arbeta systematiskt och vara försäkrade om att ett barnperspektiv finns med i beslutet. Syftet är att både på kort och lång sikt förbättra barns och ungas levnadsvillkor (www.barnombudsmannen.se).

Lärarnas informeras varje morgon om eventuella aktuella händelser under dagen eller annat de behöver få veta. Informationen ges oftast av föreståndaren eller av någon av lärarna som tagit emot informationen.

Utvärdering av skolverksamheten

Varje läsår diskuteras arbetsplanen av lärarna och utvärderas. Vad har gått bra? Vad vill vi förändra? Delar av arbetsplanen diskuteras årligen med föräldrar och elever. Även Hem & Skola - föreningen och skolnämnden kan delta i arbetsplanens utvärdering.

Lärarna diskuterar också sinsemellan hur läsåret gått; vad som fungerar bra eller behöver förbättras. I undervisningen görs emellanåt utvärderingar på lämpliga avsnitt.

Inför utvecklingssamtalen kommer elever och föräldrar att få besvara några frågor om t.ex. trivsel i skolan, hur skolarbetet går m.m. Vi kommer sedan att diskutera utgående från svaren under samtalet och tillsammans komma överens om hur vi fortsätter.

Fortbildningen för lärare skiljer sig från andra kommunala tjänsteinnehavare på så sätt att lärare är skyldig att utöver sin lektionstid fortbilda sig under 18 timmar och i.o.m. det nya UKTA-avtalet (som för lärare trädde i kraft 1 augusti 2017) är fortbildningskvoten ytterligare 12 timmar. Om skyldigheten inte uppfylls avdrages lön.

Fortbildningsplanen för lärare 2018-2019 ser ut enligt följande:

Fortbildning	Åtgår av fortbildningskvoten	Kommentar
Lågaffektivt bemötande	6 timmar	Kick-off för SÅHD 14.8.2018 kl. 08.30-15.30
Individuell fortbildning	6 timmar	
Utvärdering, planering och uppföljning skolvis	6 timmar	Enligt rektorns/skolföreståndarens anvisningar
Stöd för lärande och skolgång	6 timmar	Enligt utökningen av arbetstid.
IPad-fortbildning och GDPR	6 timmar	Enligt utökningen av arbetstid.

Fastställd på distriktsmötet 20.4.2018

Skolkökets personal och städpersonalen deltar i lämplig fortbildning för utvecklande av kompetens, arbetsrutiner och självutveckling.

Elevassistenten deltar i lämplig fortbildning samt i distriktets storsamlingar, ibland för undervisningspersonal och ibland specifikt för assistenter.

Skolmat

Skolkokerskan lagar mat till skolan, daghemmet, åldringsvården och kommunens personal.

Skolskjutsar

Alla elever som har längre skolväg än 2 km eller som bor längs huvudväg har rätt till skolskjuts. Skolan strävar till att planera schema, klubbverksamhet och andra aktiviteter i anslutning till skolan så att skolskjutsarna kan utnyttjas så mångsidigt som möjligt utan att kostnaderna ökar.

Skolfastigheten

Skolfastigheten och skolans utrustning är en av kommunens största tillgångar för kultur- och fritidsaktiviteter. Målet bör vara att denna resurs skall utnyttjas så mycket som möjligt även utanför skoltid. För att nå detta mål bör skolan samarbeta med lokala organisationer som sysslar med kultur- och fritidsverksamhet.

Det finns fastställda regler och priser för utnyttjande av skolans lokaler och utrustning.

Skolgården

På skolgården skall finnas utrymme för eleverna både till lek, undervisning samt lugn och ro. Skolgården behöver ständigt utvecklas och förnyas för att undervisningen ska kunna försiggå utomhus. Skolgården skall vara ett pedagogiskt utrymme. På hösten 2016 fick vi en del av skolgården asfalterad. På hösten 2017 målades pedagogiska hjälpmedel på vår asfalt, detta med hjälp av Hem & Skola. På hösten 2018 kommer mer hjälpmedel att målas samt de tidigare att underhållas.

Undervisningens former och innehåll

Svenska

Åk 1-2

Tyngdpunkter: Fonologisk medvetenhet, läsiver (uppmuntra, erbjuda läsförebilder som goda exempel, besök till biblioteket), skapa berättelser

Innan eleven har gått ut årskurs två skall följande stoff ha behandlats i undervisningen:

Att tala och lyssna

Eleven:

- är van vid att uttrycka sig muntligt och kan berätta för en liten grupp om sina erfarenheter så att lyssnarna kan uppfatta budskapet
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm samt kan leka med språket, bl.a. uppfatta rim
- blir fonologiskt medveten genom språklekar
- kan lyssna koncentrerat samt följa muntliga instruktioner
- deltar i samtal och bidrar med egna kommentarer och frågor i diskussioner

Att läsa

Eleven

- läser åldersanpassade texter tämligen felfritt och flytande
- läser de flesta högfrekventa ord med automatik
- skall spurras till läsglädje
- skall få träna upp en fördjupad läsförståelse
- skall känna till olika litteraturgenrer med tyngdpunkt på sagor
- kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för varandra

Att skriva

Eleven

- skriver korta texter för hand och med hjälp av dator, även egna berättelser
- skriver hela meningar med tydlig handstil, stor bokstav och punkt
- skriver korta, ljudenligt stavade ord samt en del högfrekventa ord med ljudstridig stavning
- kan skriva en kort sammanfattning av en text
- kan skriva kommunikativt

Språklära och språkkännedom

Eleven

- är medveten om att det finns en skillnad mellan skrift- och talspråk
- har ett ordförråd som fungerar för skolarbetet och vardagen
- kan formulera fullständiga meningar av varierande slag
- kan alfabetet och alfabetisk ordning
- skall kunna vokaler och konsonanter

Svenska 3-4

Tyngdpunkter: Läsförståelse, läskondition, läsmotivation, berättelseskäpande, dramatisering, rättstavning.

Eleverna ska utveckla och befästa de kunskaper de inhämtat i årskurs 1-2. Därtill skall de, när de går ut åk 4, ha tränat på följande moment:

Att tala och lyssna

Eleven

- utveckla sitt ordförråd
- lära sig planera, redovisa och utvärdera eget och gemensamt arbete
- övar sig i att lyssna och uppfatta andras åsikter och värderingar
- intervjuar
- lära sig att använda drama som uttrycksform
- bekantar sig med talesätt, ordspråk, dialekter och nordiska språk
- träna på muntlig framställning inför grupp med stöd av bl.a. IKT
- recensera och referera det man läst och hört muntligt

Att läsa

Eleven:

- lyssna kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läsa regelbundet högt för andra
- öka sin läshastighet och utvecklar sitt ordförråd
- kan använda biblioteket
- öva sig i att kritiskt tänka och bearbeta information samt kunna ange källa
- bekanta sig med olika författare och nordiska språk

Att skriva

Eleven:

- befästa en tydlig handstil och har rätt arbetsställning
- känna igen och övar på att själv producera olika texttyper, t.ex. facktexter, friskrivning, brev, meddelanden och dikter
- bli medveten om ljudstridig stavning, enkel och dubbelteckning
- skriva recensioner och referat
- öva på att skriva faktatexter med egna ord

Språklära och Språkkänedom

Eleven:

- öva rättstavning
- känna till begreppen substantiv, adjektiv och verb
- behärska singular och plural
- bekanta sig med förkortningar, skiljetecken och släktord
- känna till vanliga lånord i svenskan
- hantera alfabetisk ordning, ordlistor och uppslagsverk
- känna till begreppen stavelser, ordstam, ändelser, avstavning av ord
- stifta bekantskap med övriga nordiska språk

Svenska 5-6

Tyngdpunkter: Skönlitteratur, friskrivning, muntlig framställning, ordklasser, satsdelar samt rättstavning.

Målsättningen är att eleverna skall utveckla och befästa de kunskaper de inhämtat i åk 1-4, därtill skall de, när de går ut åk 6, ha tränat på följande moment:

Att tala och lyssna

Eleven

- tränas i att lyssna på andra och därvid uppfatta åsikter och värderingar
- lyssnar till bl.a. sagor, berättelser och dikter
- övar sig i att tala tydligt och uppträda i olika talsituationer
- improviserar och dramatiserar
- övar på att muntligt framföra sina tankar och att stå för sina åsikter
- tränas i att diskutera och delta i debatter

Att läsa

Eleven:

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ska träna på att hantera faktatexter ur olika typer av källor
- ska tränas i att hantera olika typer av texter t.ex. fakta och fiktion/skönlitteratur, ålderdomlig text, dialekter, slang, talspråk, chat och sms

Att skriva

Eleven:

- ska lära sig att producera faktatexter (inte reproducera)
- ska lära sig förkortningar
- ska träna på friskrivning
- ska bekanta sig med att skriva i sociala medier

Språklära och språkkännedom

Inom området skall läraren behandla följande:

- rättskrivning
- huvudsats och bisats
- meningsbyggnad och stycken
- ljudstridig stavning
- skiljetecken
- uppslagsform och böjningsform
- vidareutveckla ordklasser, räkneord och pronomen
- satsanalys (subjekt, predikat, objekt)
- prefix
- dialoger
- skillnaden mellan tal- och olika typer av skriftspråk, chat och sms

Matematik

Åk 1-2

Matematikundervisningen har som uppgift att utveckla elevernas kreativa och logiska tänkande. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att lära sig matematiska begrepp och olika metoder att lösa problem genom t ex huvudräkning. Den ska ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i andra skolämnen, vid fortsatta studier, på fritiden och i arbetslivet – inte minst att tillämpa matematik i praktiska situationer.

Åk 1

Talbegreppet

Naturliga tal 0-100

- Talföljd
- Tiopar, tvillingar
- Sifferskrivning
- Större än, mindre än, lika med

Räknesätten

- Addition och subtraktion inom talområdet 0-10, 0-20, 0-100
- Sambandet mellan addition och subtraktion
- Additions- och subtraktions-tabellerna (0-10), (0-20)
- Räknesagor

Mätningar och enheter

- Uppskattning och mätning av längder; m, cm
- Tid; hel- och halvtimme, veckodagar, månader, datum
- Pengar, dyrare – billigare

Geometri

- Plangeometriska figurer; kvadrat, rektangel, triangel, cirkel
- Lägesord, storleksord
- Mönster och avbildningar
- Tredimensionella figurer

Algebra

- Prealgebra

Åk 2

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1000

- talföljd
- större än, mindre än
- lika med
- positionssystemet (laborativt)

Räknesätten

- Addition och subtraktion inom talområdet 0-100, 0-1000
- Additions- och subtraktionsalgoritmen (med minnessiffra/en växling)
- Laborationer med multiplikationstabellerna 1-5, 10
- Multiplikation som upprepad addition
- Additions- och subtraktionstabellerna (0-20)

- Likadelning, enkel division

Mätningar och enheter

- Uppskatta och mäta volym (l,dl), massa (kg, g), längd (km,m,cm)
- Tid; hel och halv timme, kvart över, kvart före, fem över, fem före, veckodagar, månader, år
- Pengar

Geometri

- Tredimensionella figurer
- Plangeometriska figurer; kvadrat, rektangel, triangel, cirkel
- Sträckor, omkrets, rät linje, vinkel
- Mönster, avbildning

Algebra

- Prealgebra

Matematik 3-4

Vi arbetar gemensamt med genomgång av nya områden både individuellt och i grupp och eleverna får stöd och hjälp enligt sin kunskapsnivå. Eleverna arbetar regelbundet med laborativa och interaktiva material. Matematiska områden som tränas:

Åk 3

Talbegreppet

- Naturliga tal 0-10000, talföljder, talens storleksordning
- Positionssystemet (tiosystemet)

Räknesätten

- Additionsalgoritm med minnessiffra
- Addition och subtraktion inom talområdet 0-10 000
- Subtraktionsalgoritm med en växling (lån)
- Sambandet addition - subtraktion
- Multiplikationstabeller 1-10
- Multiplikationsalgoritm
- Sambandet multiplikation – division
- Räknesagor
- Divisionstabeller, enkel division med rest

Mätningar och enheter

- Tid; s, min, h
- Klockan; analog och digital tid
- Kalendern
- Längd; km, m, cm, mm
- Massa; kg, g
- Volym; l, dl
- Valuta: euro, cent

Geometri

- Plangeometriska figurer; kvadrat, rektangel, cirkel, triangel, sida, hörn, sträckor, omkrets, vinkel
- Mönster och avbildningar
- Tredimensionella figurer

Algebra

- Prealgebra

Åk 4

Talbegreppet

- Naturliga tal 0- 100000
- Talföljder
- Talens storleksordning
- Positionssystemet
- Decimalform: tiondel, hundradel
- Bråk som del av antal och del av helhet

Räknesätten

- Additionsalgoritm med flera minnessiffror
- Subtraktionsalgoritm med flera växlingar/lån
- Multiplikationstabellerna 1-10 snabbt och säkert
- Multiplikation med 10
- Kort och lång division med ensiffriga nämnare
- Division med tal som slutar på 0
- Sambandet multiplikation- division
- Multiplikationsalgoritm
- Addition och subtraktion med liknämninga bråk

Mätningar och enheter

- Räkneoperationer med tid
- Enhetstabeller, enhetsprefix
- Tidtabeller
- Längd: mil, km, m, dm, cm, mm
- Volym: l, dl, cl, ml
- Massa: ton, kg, hg, g
- Valuta: euro, cent
- Termometern

Geometri

- Plangeometriska figurer; namnge och rita
- Kub och rätblock
- Omkrets
- Vinklar
- Koordinatssystem
- Mönster och avbildningar

Algebra

- Prealgebra

Matematik 5-6

Varje elev får hjälp och stöd på sin nivå inom matematiken. Läraren går fortlöpande igenom centrala begrepp och metoder i helklass. Eleverna arbetar regelbundet med laborativa och interaktiva material.

Målsättningen är att alla ska klara följande när de gått ut åk 6:

Åk 5

Talbegreppet

- Naturliga tal 0 - 1000000
- Positionssystemet
- Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel
- Procentbegreppet
- Tal i bråkform och blandad form
- Addition och subtraktion av liknämninga bråk
- Sambandet mellan bråk, decimaltal och procent

Enheter

- Massa-, volym-, och längdenheter
- Enhetsbyten- även med tal i decimalform
- Tid och tidsberäkningar; sekunder, minuter, timmar, enhetsbyten
- Dygn, år, ålder, månad
- Tidsskillnader

Geometri

- Punkt, linje, sträcka
- Fyrhörningar: kvadrat, rektangel, diagonal
- Area av fyrhörningar
- Omkrets
- Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig

Räknesätten

Addition och subtraktion:

- huvudräkning och uppställning
- decimaltal

Multiplikation:

- tabellerna
- decimaltal
- multiplikation med 10, 100, 1000
- multiplikation med tal som slutar på 0

Division:

- tabellerna
- division med en och tvåsiffriga nämnare
- kort division och divisionsalgoritmen
- decimaltal
- medeltal
- division med 10, 100, 1000
- division med tal som slutar på 0

Räknesättens ordningsföljd

Avrundning till heltal

Enklare procenträkning; rabatt

Algebra

- Inledande algebra

Åk 6

Talbegreppet

- naturliga tal 0 – 1 000 000 000
- tal i bråkform och i blandad form
- liknämninga och oliknämninga bråk
- samband mellan bråk och decimalform och procent
- $1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$, $1/10$ av procent
- negativa tal: termometer
- procentbegrepp
- decimalform: tiondel, hundradel, tusendel
- positionssystem

Algebra

- inledande algebra
- enkla funktioner

Geometri

- punkt, linje, sträcka
- kvadrat, rektangel, diagonal, romb, parallelogram, triangel
- cirkeln och dess delar
- rätblock; kub, klot (konstruera/rita)
- omkrets, area och volym
vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig, vinkelsumma
- att mäta och rita vinklar
- koordinatsystem
- likformighet och skala
- symmetri

Räknesätten

Addition och subtraktion

- additions- och subtraktionsalgoritmer med flera minnessiffror samt tal i decimalform

Multiplikation

- tabellerna
- decimaltal
- multiplikation med 10, 100, 100
- med tal som slutar på 0

Division

- tabellerna
- division med en och tvåsiffriga nämnare
- kort division och divisionsalgoritmen
- decimaltal
- medelvärden

Räknesättens ordningsföljd och parenteser

Avrundning till heltal och tal i decimalform

Procenträkning; rabatt

I ämnena Omgivningskunskap, Biologi, Geografi, Fysik och Kemi, Religion, Historia och Samhällskunskap arbetar vi enligt växelkurs.

Under läsåret 2018-2019 arbetar vi med År II i alla ämnen.

Omgivningskunskap 1-2

År I

Skolan, hemmet och fritiden:

- skolstart
- kamratskap och mobbning
- familjerelationer
- trygghet och säkerhet
- trafiken och trafikregler
- kommunikation och post
- pengar och konsumtion

Människan och hälsan:

- människokroppen
- våra fem sinnen
- från baby till skolelev
- känslor och kommunikation

Naturen och livsmiljön:

- miljövård och allemansrätt
- återanvändning och ekotänkande
- matens ursprung och produktion
- växter och djur i hem och trädgård
- rotfrukter och grönsaker
- årstider och väderlek
- månader, veckodagar, klockan
- naturens kretslopp
- vattnets kretslopp
- enkla näringskedjor
- fågelbordets gäster

Hembygden och övriga världen:

- Lumparland
- åländsk kulturmiljö och åländska traditioner

År II

Skolan, hemmet och fritiden:

- skolstart
- kamratskap och mobbning
- seder och sedvänjor
- tidningen
- internet

Människan och hälsan:

- hälsa och sunda levnadsvanor
- hjärnan, skelettet
- barnsjukdomar
- första hjälp
- olika funktionsnedsättningar

Naturen och livsmiljön:

- miljövård och allemansrätt
- sädeslag
- hösten i naturen; svampar och bär
- skogen, olika träd
- odling
- växtens delar och behov
- några vilda djur i vår närhet
- fjärilar
- vårfåglar och – blommor
- planeten jorden och rymden
- året, dag & natt
- energi från solen

Hembygden och övriga världen:

- levnadsvillkor i övriga världen
- seder och sedvänjor

Biologi

Eleven ska få en positiv och ansvarskännande attityd gentemot miljön och naturen. Eleverna ska lära känna människokroppen och lära sig ta ansvar för dess välbefinnande.

Åk 3-4

År I

Naturen och livsmiljön

- årstider och väderlek
- växter och djur på gårdsplanen, i skogen och på dikesgrenen
- artkännedom
- enkla näringskedjor
- miljövård
- kretslopp i naturen
- fågelbordet

År II

Hembygden med övriga världen:

- min släkt och historia
- att bevara traditioner, helger och hantverk
- barn i andra länder
- rymden: planeterna
- skogens växter och djur

Åk 5-6

År I

- Organismer och livsmiljöer
- Ekosystem
- Människan och hälsan
- Sex och samlevnadskunskap

År II

- Jorden som boplats
- Havet
- Vattnets kretslopp
- Jorden och dess regioner
- Vegetationszoner

Geografi

Geografiundervisningen ska väcka elevernas känsla och uppskattning för hembygden och hemlandet samt medvetenhet om samhörighet med övriga världen. Eleverna ska ges inblick andras folkslag, levnadsförhållanden och kulturer

Åk 3-4

År I

- Övriga Norden och Baltikum
 - Norge
 - Danmark
 - Island
 - Färöarna
 - Grönland
 - Estland
 - Lettland
 - Litauen

År II

- Närmast oss
 - Åland
 - Finland
 - Sverige
- Att använda kartbok, Atlas

Åk 5-6

År I

- Europa
 - olika länder
 - kulturella särdrag och levnadsförhållanden

År II

- Världsdelarna och haven
 - kulturella särdrag
 - olika länder
 - olika klimat

Fysik och Kemi

I Fysik/Kemi (åk 5-6) arbetar vi både i läroböcker och praktiskt. Vi har ofta laborationer och andra praktiska övningar i anknytning till temat vi jobbar med. Eleverna får ibland laborationer att göra hemma, för att även aktivera hemmet i skolas verksamhet.

Laborationerna har avsikt att lära eleverna dra slutsatser, ställa hypotes och reflektera över experimentets giltighet.

I Fysik/Kemin ingår en hel del miljötänk.

År I

- Astronomi
 - vårt solsystem:
jorden och planeterna
 - solen
 - gravitation
 - tidsbegrepp
- Ljud/ljus
 - egenskaper
 - syn och hörsel
 - ljudalstring
- Elektricitet
 - enkla strömkretsar
 - magneter
 - elsäkerhet

År II

- Materien
 - byggstenar
 - grundämnen
 - enkla kemiska föreningar
 - aggregationstillstånd
- Vatten
 - lösningar
 - blandningar
 - vattnets kretslopp
 - syror och baser
- Luft
 - sammansättning
 - tryck
 - föreningar
- Energi
 - värme (utgående från närmiljön)
 - friktion

Religion

Eleverna ges inblick i kristendomen och vårt kulturarv. De tränas till reflekterande individer i olika livsfrågor och i den kristna människosynen. Man funderar även på egna jaget och sin egen identitet. Även barnens rättigheter genom barnkonventionen tas upp.

Vi diskuterar aktivt: gott och ont
rätt och orätt
kamratskap och relationer
respekt och tolerans.

Läsåret 2018-2019 har ingen elev livsåskådning.

Åk 1-2

År I

- Kristen etik utgående från de 10 budorden och gyllene regeln
- Skapelsen och Noas ark
- Jesus och livet i Palestina på Jesu tid

År II

- Kyrkoårets stora högtider och dess traditioner
- Abraham, Isak, Jakob
- Josef, Slaveriet i Egypten
- Mose och uttåget ur Egypten

Åk 3-4

År I

- Kungatiden (Saul och David)
- Domartiden
- Jona, fångenskapen i Babylon och Daniel
- Profeterna
- Första inblick i världsreligionerna

År II

- Kyrkoårets högtider och traditioner
- Religionens begrepp och symboler
- Hemförsamlingen och dess verksamhet
- Lumparlands kyrka, S:t Andreas
- Kristen etik: gyllene regeln, dubbla kärleksbudet
- Fornnordisk tro och dess inverkan på vårt kulturella arv

Åk 5-6

År I

- Kyrkohistoria
- den kristna församlingen
- Petrus och Paulus
- Den heliga Birgitta
- Luther
- Fördjupade etiska, religiösa och existentiella diskussioner

År II

- Bibeln och kristendomen som grund för vår kultur
- Kristna i olika delar av världen
- Världsreligioner
- Första inblick i de kristna världsreligioner samt i sådana kyrkor, religioner och minoriteter som ansluter sig till elevernas liv

Historia och Samhällskunskap

Undervisningen i historia syftar till att skapa en förståelse för hur historien har inverkat på vårt nutida samhälle. Vi genomför olika övningar med avsikt att eleverna ska leva sig in och förstå vardagen under olika historiska epoker.

Undervisningen i samhällskunskap tränar samhällsmedborgaren att bli en fungerande individ i samhället, också enligt åländska förhållanden.

Åk 3-4

År I

Historia

- Medeltiden i Norden
- Vasatiden

Samhällskunskap

- Medier
 - rättigheter
 - skyldigheter
 - dess påverkan
- Transportmedel
- Arbeten och yrken
- Ekonomi

År II

Historia

- Tidslinjen
- Istiden
- Stenåldern
- Bronsåldern
- Järnåldern, Vikingatiden

Samhällskunskap

- Medier
 - rättigheter
 - skyldigheter
 - dess påverkan
- Kommun och självstyrelse
- Kommunal service
- Post, bank, telefon, telegraf
- Allemansrätten, is- och båtvett

Åk 5-6

År I

Historia

- Antiken
- De första högkulturerna
- Medeltiden i Europa

Samhällskunskap

- Medier
 - rättigheter
 - skyldigheter
 - dess påverkan
- TV och film
- Ekonomi, konsumentfostran

År II

Historia

- Nya tiden till franska revolutionen
- Upptäckterna
- Stormaktstiden, frihetstiden
- Gustavianska tiden

Samhällskunskap

- Kommun och självstyrelse
- Kommunstyrelse och – fullmäktige
- Landskapsregeringen
- Demokrati
- Minoritet

Musik

Gemensamt för åk 1-6

Att ge eleven en sång-, spel- och lyssnarrepertoar som gör eleven förtrogen med såväl åländsk och nordisk musiktradition, som med västerländsk och utomeuropeisk musikkultur, och som innehåller exempel från olika miljöer, tidsperioder och musikstilar.

Åk 1-2

Musicerande

- Tal, ramsor, sånger och sånglekar
- Enskild musicerande med rytminstrument
- Dans och rörelse

Musiklyssnande

- Allsidigt och aktivt musiklyssnande med reflektioner

Musikskapande

- Improvisation med rörelse och rytm

Musikkunnande

- Musikens begrepp
- Instrumentkännedom

Åk 3-4

Musicerande

- Tal, ramsor, sånger och sånglekar
- Kanon
- Enskilt och gemensamt musicerande med rytm- och melodiinstrument
- Dans och rörelse

Musiklyssnande

- Allsidigt och aktivt musiklyssnande med reflektioner

Musikskapande

- Improvisation med rörelse och rytm

Musikkunnande

- Musikens begrepp, element och notation
- Instrumentkännedom

Åk 5-6

Musicerande

- Tal, ramsor, sånger och sånglekar
- Kanon och enkel flerstämmig sång
- Enskilt och gemensamt musicerande med rytm-, melodi- och ackordinstrument
- Dans och rörelse

Musiklyssnande

- Allsidigt och aktivt musiklyssnande med reflektioner

Musikskapande

- Improvisation med rörelse och rytm
- Skapande av egen musik

Musikkunnande

- Musikens begrepp, element och notation
- Instrumentkännedom

Bildkonst

Eleverna lär sig att uttrycka sina tankar och känslor med hjälp av bildkonst.

Bildkonsten ska hjälpa eleverna att utveckla en förmåga att iaktta och analysera bilder och konst i sin omgivning. Eleverna ska bli medvetna om bildens och mediabildens funktion och betydelse för individ och samhälle. Undervisningen ska utnyttja de möjligheter som tekniken och utbudet i medierna erbjuder.

Bildkonstundervisning kan kopplas till de temaområden som arbetas med i klassen.

Eleven lär sig att planera, genomföra, analysera och redovisa sitt arbete.

Innehåll åk 1-6

Att uttrycka sig i bild och tänka visuellt

Olika tekniker:

- Teckning, måleri och grafik samt skulptur, fotografi och film
- Teckning: teckna en människa och ett djur samt rörelse. Skissa och skugga. Stilleben samt kännedom om teknisk ritning

Material

- Teckning med olika instrument, ex. blyertspennor, färgpennor, krita, tusch och kol
- Måleri: ex. akvarell och akrylfärg
- Grafik: Olika material som man kan forma och trycka med
- Skulpturer, ex i lera, snö, sand, naturmaterial och återvinningsmaterial

Fotografi och film

- lådkamera, I-pads, bildhanteringsprogram

Färglära

- Färgcirkeln; grundfärger, mellanfärger och valörer
- Färgernas betydelse i samhället, t.ex. i affärer och sjukhus
- Kompositionslära: Gyllene snittet, symmetri, asymmetri, färg, kontrast, riktningar, former, proportioner, rum, rörelse

Miljöestetik

- Miljöuppfostran

Medier och visuell kommunikation

Formgivning

- tredimensionellt byggande, geometriska figurer
- dekorationer: t.ex. dukning
- origami
- collage
- ytor och strukturer

Arkitektur

- Byggnadstradition, bygge i mindre skala

Grafisk formgivning;

- reklambilder och –filmer
- Förpackningar
- Tidningar

Illustration

- Kombination av bild och text, serier, skämtbilder, affischer

Digitala bilder

- Fotografi och film
- Redigering
- Bildbehandling

Konsthistoria och kulturkännedom

- Lokal konst och konsthistoria
- Allmän konsthistoria
- Kännedom om multikulturella konstuttryck
- Aktuella konsttryck

Teknisk slöjd

Eleverna arbetar huvudsakligen med hyvlat material; rundstav och bräder upp till 50 mm. Även färdiga trädetaljer som kulor, hjul och knoppar används. Eleverna skapar fritt genom att såga, klyva, sammanfoga, måla och utsmycka. Huvudsaklig fokus läggs på teknik och utförande än den slutliga produkten. Detaljerna för utsmyckning kan vara t.ex. i trä, metall, textil, läder eller plast. Vi arbetar också med returmaterial.

Basfärdigheter

- Användning av verktyg
 - Hammare
 - Linjal
- Såga
 - lövsågning
 - fogsvans
 - bågfil
 - girsåg
- Borra
 - drillborr
 - borrarväng
 - laddningsbar bormaskin
 - pelarbormaskin
- Kniv
 - tälja
 - klyva
- Hyvla, fila, slipa
 - hyvla
 - rasp
 - fil
 - sandpapper
- Sammanfoga
 - limma
 - spika
 - skruva
 - träplugg
 - välja rätt till ändamålet
- Ytbehandling
 - täckande färg
 - laserande färg
 - lacka
 - olja
 - brännpenna
- Ordning och reda
 - skötsel av verktyg
 - städning
 - säkerhetsregler
- Miljö och material
 - miljöriktiga material i träslöjden
 - olika slöjdmaterials egenskaper

Åk 3-4

- **Enkla arbeten t.ex:**
- Skärbräda eller låda
- Smörkniv
- Hushållspappershållare

Åk 5-6

- **Arbeten med fler moment t.ex:**
- Hylla
- Klocka
- Skåp

Textilslöjd

Eleverna arbetar med grunderna för olika tekniker med textilmaterial samt olika materials egenskaper och kvalitet. Vi vill lära eleverna att tillverka nya saker genom att återvinna, t.ex. klippa trasor av gamla textilier och fläta, knyta eller väva till nya användbara föremål. Vi vill lära eleverna att det både är roligt och ekonomiskt att slöjda själv samt fundera på färg och form. Vi vill också lära eleverna att följa instruktioner. Eleverna lär sig också att själv bedöma (i samråd med läraren) vad de kan göra för arbeten, på lagom nivå och efter egen kunskapsnivå. Eleverna får träna finmotorik och koordination öga-hand. I undervisningen betonas ergonomiska arbetsätt och arbetsställningar samt vikten att följa säkerhetsföreskrifter.

Genom 1-6

- **Använda verktyg på rätt sätt**
 - Måttband och linjal
 - fifikus
 - sax
 - sprättare
- **Virkning**
 - löpögla
 - fast maska
 - stolpe
 - smygmaska
 - följa beskrivningar samt förstå förkortningar
 - avsluta arbetet
Arbeten t ex;
 - grytlapp
 - djur
 - tofflor
 - mormorsrutor
- **Stickning**
 - löpögla
 - lägga upp maskor
 - räta maskor
 - sticka med 2 stickor
- följa beskrivningar samt förstå förkortningar
- **Tygtryck, färgning**
 - trycka på bomullstyng som sedan sys till något användbart
 - batikfärgning
- **Handsömnad och broderi; t ex**
 - Plattsömn
 - Kedjesömn
 - Maskinbroderi
- **Övriga tekniker som kan tas upp åk 1-6**
 - bandväv
 - applikationer
 - makramé
 - påtning
- **Klädvård**
 - olika tyger
 - egenskaper
 - användning
 - tvättinstruktioner

Åk 1-2

- **Handsömnad**
 - langettsöm, förstygn, efterstygn
 - nåldyna
 - kramdjur
 - våffeltyg och filttyg
- **Garnarbeten**
 - tofsar
 - garnbollar
 - tvinna snoddar
 - fingervirka eller - sticka
 - virka luftmaskor
 - flätning

Åk 3-4

- **Åk 3, Symaskinskörkort**
- Symaskinens delar
- Enkla övningar på papper
- Enkelt bokmärke på tyg
- enkla sömnadsarbeten t.ex grytlapp, kasse, dynvar, sy om ett klädesplagg

- **Åk 4**
- Befästa kunskaper kring symaskinen och sy mer detaljerade arbeten
- Stickning eller virkning

Åk 5-6

- **Åk 5, dragkedja**
- penal
- necessär
- kuddfodral

- **Åk 6, klädesplagg**
- Byxor, shorts
- Tröja, t-skjorta, linne

Gymnastik och idrott

Undervisningen ska främja elevernas psykiska, fysiska och sociala utveckling samt skapa förståelse och intresse för regelbunden motion. Eleverna ska få möjlighet att pröva på olika former av idrott.

Allmänna mål:

- En god grund för att finna livslång glädje i motion och fysisk aktivitet
- Bekantat sig med avslappnings- och massageövningar.
- Kunskap om ergonomi, hälsa och hygien ingår som en naturlig del i gymnastiklektionerna
- Fungera i team med hjälp av samarbete och laganda
- Öva hantera vinst och förlust
- Kunna ta instruktioner utanför klassrummet både i gymnastiksalen och utanför skolan
- Utöver dessa aktiviteter utövar eleverna årligen ett stort antal lekar, cirkuskonster, konditions- och styrketräning
- Väcka intresse för någon fritidsverksamhet som ger motion och fysisk aktivitet genom att presentera olika sporter/fysiska aktiviteter

Åk 1-2

- Grov- och finmotoriska övningar
 - Balansgång på bom utan stöd
 - Balansgång på räck utan stöd
 - Kullerbytta framåt och bakåt
 - Hoppa jämfota och på ett ben
- Dans och rytmik.
 - Hoppa i takt till musik (ett moment)
 - Hoppa i takt till musik korsvis rörelse
 - Skidåkning, skridskoåkning
 - Åka skidor, etikett i skidspåren
 - Åka skridskor, issäkerhet
- Simning
 - Vattenvana/Trygg i vatten
 - Simma 25 meter med valfritt simsätt
 - Bad- och simhallsvett
 - Flyta på rygg
 - Grundläggande livräddning
- Bollspel, bollekar och bollövningar
 - Kasta boll mot vägg och fånga utan studs
 - Passa boll och ta emot passning med händerna
 - Passa boll och ta emot passning med fötterna

Åk 3-4

- Bollspel, bollekar och bollövningar
 - Basfärdigheter
 - Studsa boll, med god kontroll
 - Känna till grunderna i fotboll, brännboll
 - Driva boll med fötterna, med god kontroll
- Friidrott
 - Känna till grunderna i längdhopp, höjdhopp, kula, sprinterlöpning och stafetter
- Orientering, skidåkning, skridskoåkning
 - Klara av en enkel skolorienteringsbana
 - Åka skidor; Skida i upp- och nedförsbacke
 - Åka skridskor; Bromsa/Stanna på olika sätt
- Simning
 - Dyka
 - Olika simsätt: Bröstsimm, ryggsimm
- Lagsporter
 - Laganda, samarbete
 - Sportmanship
 - Racketsporter; klubbssporter
 - Känna till grunderna inom pingis, badminton, innebandy

Åk 5-6

- Bollspel, bollekar och bollövningar
 - Känna till grunderna för handboll, volleyboll, boboll, basket och streetbasket
- Orientering, skidåkning, skridskoåkning
 - Självständigt klara en lätt orienteringsbana
 - Åka skidor; Skida i upp- och nedförsbacke; Bekanta sig med olika skidtekniker: Diagonalgång, stakning, saxning
 - Bekanta sig med olika startsätt i skidtävlingar, jaktstart/masstart
 - Åka skridskor; baklänges, klubbkontroll och grunderna i hockey
- Simning
 - Förbättra simtekniken: Bröstsimm, ryggsimm
 - Simma under vattnet korta bitar
 - Simma längre sträcka utan paus med valfri simstil (200 meter)
- Livräddning
- Friidrott
 - Vidareutveckla tekniken i längdhopp, höjdhopp, kula, sprinterlöpning och stafetter
 - Utförande och resultatmätning
 - Självständig motion/träning
 - Kan planera och genomföra ett individuellt träningsmoment. t.ex. uppvärmning
 - Kan leda motions- eller träningsmoment för en liten grupp
- Lagsporter
 - Inta en aktiv roll i lagsporter
 - Inkludera alla medspelare
 - Racketsporter; klubbssporter
 - Känna till grundläggande tävlingsregler och poängräkning för pingis och badminton

Engelska

Åk 3-4

Eleverna skall lära sig sådana färdigheter i tal och skrift som behövs i vardagliga språksituationer, på resor, för att knyta kontakter och för fortsatta studier. De skall också få kännedom om levnadsförhållanden, kultur och samhällsliv hos de folk som talar engelska.

Åk 3

Mål

- att skapa intresse för engelska språket
- bibehålla glädjen för engelskan
- att ge alla elever chansen att våga tala och agera efter individuell förmåga
- att respektera varandra och uppskatta varandras kunskaper och färdigheter
- att ge eleverna en möjlighet till att på engelska göra sig förstådda i för dem nära och vardagliga situationer
- att med hjälp av bilder förstå en enkel text berättad på engelska

Arbetsgång och arbetsätt

Stegvis och strukturerad inläring av fraser, ord och ramsor. Läraren dramatiserar inför klassen eller samtalar med eleverna. Fraserna lärs in med hjälp av rytm och handklapp. Eleverna tränar parvis i samband med en liten pjäs och framträder ”on stage”. Eleverna lär sig ord som är hämtade från deras nära verklighet. Inläring av ord sker ofta tillsammans med en fras, d.v.s. i ett sammanhang. De lär sig även ett antal sånger och ramsor på engelska och lär sig förstå enkel talad engelska i samband med bilder. De övar också in ord och fraser med hjälp av bildkort.

Dokumentation

Eleverna dokumenterar de inlärd ord och fraser i sin skrivbok.

Utvärdering

Utvärdering sker kontinuerligt under lektionerna, både då eleverna övar och uppträder i grupp och då de arbetar individuellt. Utvärderingen sker både muntligt och skriftligt.

Åk 4

Mål

Genom en kommunikativ språkinläring skall eleverna genom att lyssna till och arbeta med intresseväckande, meningsfulla och aktuella texter lära sig att använda språket för att kommunicera med varandra. Ett gott uttal skall befästas.

Arbetsmetoder

- hörförståelse
- körläsning
- systematisk inläring av nya ord och fraser
- dramatisering av texter, rollspel
- par- och gruppövningar
- sånger med rörelsemönster
- lekar, rim och ramsor
- talträning i par och grupp
- dvd-filmer
- dataprogram
- engelskspråkiga böcker och tidningar

Innehåll åk 4

- presentation av sig själv och andra
- repetition av alfabetet, färger och siffror
- presens av to be och to have
- obestämd och bestämd artikel
- demonstrativa pronomen: this, that
- prepositioner: at, behind, in, near, on, under, between, beside, in front of
- possessiva pronomen
- regelbunden pluralbildning
- there is, there are
- presens av regelbundna verb
- personliga pronomen
- can, can't

Utvärdering

- muntliga frågor
- hörförståelseövningar
- muntliga och skriftliga ordtest
- diagnostiska prov

Engelska 5-6

Med en kommunikativ språkinläring utgående från texter som handlar om barn och vuxna i såväl realistiska som fantasifulla situationer skall eleverna lära sig att använda språket för att kommunicera med varandra. Skriftliga övningar skall bidra till att ord, uttryck och språkliga mönster befästs. Kultur och samhällsliv i engelskspråkiga länder presenteras.

Arbetsmetoder för åk 5 och 6

- körläsning
- hörförståelseövningar
- gemensam textgenomgång, extensivt och intensivt
- dramatisering av texter
- skriftliga och muntliga övningar enskilt, i par och i grupp
- samtal och diskussioner om texter och aktuella händelser
- sånger, ramsor och lekar
- dvd-filmer
- dataprogram
- engelskspråkiga böcker och tidningar
- grupparbeten och egen forskning om givet eller valt ämnesområde

Innehåll åk 5

- presentation av sig själv och sin familj
- presens av huvudverb
- regelbunden och oregelbunden plural
- ordningstal
- månader och datum
- komparativ och superlativ av regelbundna adjektiv
- omskrivning med do och does i frågor och nekande satser
- must / mustn't
- progressiv form
- imperfekt av to be and to do samt regelbundna verb
- fonetiska tecken

Innehåll åk 6

- repetition av presens, omskrivning med do
- repetition av imperfekt
- imperfekt av oregelbundna verb
- komparation med more och most
- reflexiva pronomen
- relativa pronomen
- progressiv form
- frågande och nekande imperfekt
- prepositioner
- oregelbundna verb
- futurum
- fonetiska tecken
- olika uttalsvarianter presenteras
- information om kultur och levnadsförhållanden hos folk som talar engelska

Utvärdering för åk 5 och 6

- hörförståelseövningar
- muntliga och skriftliga frågor om aktuella texter och händelser
- muntliga och skriftliga ordtester
- skriftliga prov
- muntliga och skriftliga presentationer av grupparbeten och egen forskning

Finska 5-6

- Finska är valbart för elever i åk 5-6
- Eleverna skall utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs i vardagliga finska språksituationer och för fortsatta studier samt förstå talad finska i normalt tempo
- Kännedom om orter och sevärdheter i Finland samt finska seder och bruk, kultur

Centralt innehåll för åk 5-6

Grammatik ska stödja den muntliga färdigheten.

• nominativ sing. och plur.	• Partitiv sing.
• Genetiv sing.	• Jakande och nekande preesens, frågande preesens
• Adessiv sing. och inessiv sing.	• Verb-böjning
• Objekt, akk.I	• Räkneord och ordningstal i grundform
• Imperativ	• Frågeord och frågor
• Verb-böjningar	
• Stadieväxling	

Finska i vardagliga situationer:

• Presentera sig	• Telefonsamtal
• Handla i en mataffär och andra affärer, kunna beställa/köpa en biljett	• Läkarbesök
• Räkna pengar, räkneord	• Klockan
• Beställa mat t.ex. på restaurang	• Vägbeskrivning
	• Väder

Färdigheterna övas bl.a. med hjälp av:

• Textläsning	• Kontakter med finskspråkiga skolor
• Hörförståelseövningar	• Finska böcker, tidningar och dvd-filmer
• Skriftliga och muntliga övningar	• Yleareena.fi och katsomo.fi
• Drama, sång, rim och ramsor, lek, spel, t.ex. affärslek	• Läroböcker
• Internet; Opinportti; easy Finnish och "asiointisuomea" samt papunetti och yleoppiminen.fi	• Kataloger från olika finska företag

Utvärderingen sker kontinuerligt både muntligt och skriftligt

• Hörförståelseövningar	• Skriftliga övningar
• Läsförståelseövningar	• Ordtest
• Översättningsövningar	• Skriftiga prov
• Muntlig framställning	

Tyska 5-6

Tyska är valbart för elever i åk 5-6.

Mål

- Eleverna skall klara av tyskan i, för dem, vardagliga sammanhang. De skall ha någon kännedom om tysktalande länder.
- Tonvikten ligger på övningar i muntlig färdighet med gott uttal.
- Skriv- och språkriktighetsövningar skall stödja den muntliga färdigheten.
- Genom att undervisningsmetoder och material varierar, tas elevernas olika inlärningsstilar i bruk.
- En atmosfär, där var och en arbetar målmedvetet och kan få känna glädje över sina framsteg, främjas, så att eleverna fullt ut vill och vågar använda språket.

Innehåll:

- Grundläggande ord/fraser:
- Hälsnings-, artighetsfraser och vykort, brev, mail, telefonering
- Presentera sig och sin familj
- Släkt
- Fritidsintressen/aktiviteter, t.ex djur, sport, musik
- Alfabetet
- Siffror, sifferuttryck: telefonnummer, pengar, årtal
- Café-, restaurangbesök, livsmedel och maträtter
- Inköp
- Skola, arbete och yrken
- Vägbeskrivningar t.ex. resor, färdmedel, hotell
- Tidsuttryck: klockan, veckodagar, del av dag, månader, årstider
- Väder
- Kläder
- Kroppen, hälsa
- Färger, vanliga adjektiv (utseende)
- Hus och hem
- Högtider, traditioner
- Nationalitetsord

Grammatik

- Regelbunden presens
- Presens av 'haben' och 'sein'
- Artiklar i nominativ
- Plural
- Personliga pronomen
- Possessiva pronomen, singular (plural)

Realia

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna, och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader.

Utvärdering

Utvärderingen sker kontinuerligt både muntligt och skriftligt.

Dataundervisning

Under året kommer vi att jobba med landskapets It-Strategi, bilaga 5: "Eleven kan".

Kompetensområden	Eleven	Åldersintegrerad förundervisning	Förundervisning (6år)	Åk 1-2	Åk3-4	Åk 5-6	Åk 7-9
1. Basfärdigheter	1.1. Börjar använda digitala verktyg	=====					
	1.2. Använder enkla presentationsverktyg	=====					
	1.3. Gör utförliga och organiserade presentationer					=====	
	1.4. Börjar använda webbläsare	=====					
	1.5. Sparar dokument	=====					
	1.6. Använder digitala spel	=====					
	1.7. Använder tangentbord och bearbetar texter			=====			
	1.8. Använder flera tings på tangentbordet				=====		
	1.9. Vet vad molntjänster är			=====			
	1.10. Använder rätt verktygen till uppgiftens krav						=====
	1.11. Börjar använda grafikprogram			=====			
	1.12. Kan mer avancerade funktioner i verktyg för text- och kalkylbehandling och grafikhantering						=====
	1.13. Söker och strukturerar information					=====	
	1.14. Utvecklar kritisk förmåga och källhänvisning					=====	

Kompetensområden	Eleven	Åldersintegrerad förundervisning	Förunder-visning (6år)	Åk 1-2	Åk 3-4	Åk 5-6	Åk 7-9	
2. Kommunikation och samarbete	2.1 Använder nätet och sociala medier på ett säkert och etiskt sätt				■			
	2.2 Börjar lagra information i molnet och på andra enheter (ex. ljud-, bild-, filfiler)				■			
	2.3 Börjar interagerar via digital teknik				■			
	2.4 Delar via digital teknik					■		
	2.5 Engagerar medborgare med digital teknik						■	
	2.6 Samarbetar via digital teknik	■						
	2.7 Kan hantera digital identitet						■	
3. Skapa digitalt innehåll	3.1 Skapar digitalt material	■						
	3.2 Börjar arbeta med upphovsrätt och säker delning på nätet				■			
	3.3 Programmerar analogt och digitalt i syfte att skapa förståelse för ämnet	■						
	3.4 Börjar integrera och omarbeta digitalt material						■	

Kompetensområden	Eleven	Åldersintegrerad förundervisning	Förunder-visning (6år)	Åk 1-2	Åk 3-4	Åk 5-6	Åk 7-9
4. Säkerhet	4.1 Använder digitala verktyg ergonomiskt	■					
	4.2 Kan skydda enheter och digitalt innehåll	■					
	4.3 Kan skydda personuppgifter och integritet					■	
	4.4 Kan skydda miljön	■					
5. Problemlösning	5.1 Kan lösa enklare tekniska problem				■		
	5.2 Kan identifiera behov och teknologiska lösningar					■	
	5.3 Använder digital teknik kreativt					■	

